

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en
Natuur
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

directie Strategie
afdeling Beleid, planvorming
en instrumentontwikkeling

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon

T 088 223 22 33
F 088 223 33 34

Onze referentie

Datum 18 oktober 2024
Betreft Managementreactie IG NVWA op BuRO risicobeoordeling van de
roodvlees- en grofwildketen

Geachte mevrouw Wiersma, geachte heer Rummenie, geachte heer Karremans,

Inleiding

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) hecht veel waarde aan de onafhankelijke en wetenschappelijk onderbouwde risicobeoordeling van de roodvlees- en grofwildketen die Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) heeft uitgevoerd. Partijen in en rondom deze keten zouden deze risicobeoordeling moeten gebruiken om te komen tot de noodzakelijke borging van voedselveiligheid, diergezondheid en dierenwelzijn. De NVWA benut deze ketenrisicobeoordeling voor haar meerjarige, risicogerichte en kennisgedreven toezichtstrategie. In deze managementreactie gaat de NVWA op hoofdlijnen in op de afzonderlijke gevolgen voor voedselveiligheid, diergezondheid en dierenwelzijn en op de integrale gevolgen.

Hoofdlijn NVWA

De voedselveiligheid in de roodvlees- en grofwildketen is in Nederland goed geborgd. Daardoor kan de consument vertrouwen op veilig voedsel uit deze keten. Om dit niveau van voedselveiligheid te behouden blijven focus en oplettendheid van alle betrokkenen noodzakelijk. Daarentegen blijkt bij de huidige wijze van roodvleesproductie vaak dat het welzijn van dieren onvoldoende geborgd is. Het voldoen aan wet- en regelgeving op zichzelf voorkomt op dit moment onvoldoende dat het welzijn van dieren wordt aangetast. Hierdoor lijden veel dieren, bijvoorbeeld vanwege huisvesting en voeding op veehouderijbedrijven, tijdens transport en slacht.

In de afgelopen decennia zijn wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke opvattingen over het welzijn van dieren veranderd. Het afwezig zijn van negatieve ervaringen is niet meer voldoende om te kunnen spreken van dierwaardigheid. Iedereen zou zich ervoor moeten inzetten dat dieren een levenswaardig bestaan leiden waarin zij ook een positieve emotionele toestand ervaren. De NVWA doet daarom op alle betrokkenen in en rondom de keten een moreel appel om dieren een dierwaardig bestaan te geven en dus om meer te doen dan de huidige wettelijke eisen voorschrijven. In het kader van het recent aangenomen

wetsvoorstel inzake dierwaardige veehouderij¹, roept de NVWA de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur op om tot een nadere concretisering van de lange termijn ambitie voor dierenwelzijn te komen, deze te vertalen in vereisten aan de dierhouderij en te borgen in wettelijke afspraken.

De wetenschappelijk onderbouwde ketenrisicobeoordeling rechtvaardigt en ondersteunt deze brede maatschappelijke opgave. De fokkerij, veehouderij tot en met de slachterij, supermarkt en financier moeten om deze ambitie te realiseren, samenwerken met maatschappelijke organisaties, beleid en toezicht. Ook de consument kan via koopgedrag bijdragen aan dierwaardigheid. Alleen wanneer al deze partijen hun verantwoordelijkheid nemen, wordt het mogelijk om dierenwelzijn voor de lange termijn structureel te verbeteren.

Reactie op risico's per publiek belang

Voedselveiligheid

Reflectie

De voedselveiligheid binnen de roodvleesketen is grotendeels goed geborgd, vanwege het al decennia breed gedeelde belang van veilig voedsel en het hieruit voortvloeiende borgingssysteem. De huidige wet- en regelgeving is redelijk oud. Daarom vraagt de NVWA aandacht voor nieuwe technieken en hervormingen in het stelsel en regelgeving die hierbij past, zodat de voedselveiligheid doelmatiger en beter geborgd kan worden in Nederland.

Wat betreft het risico van ziektekiemen op roodvlees (en wild), is mest op karkassen tijdens de slacht een belangrijke besmettingsbron. Deze risico's kunnen over het algemeen goed beheerst worden, wanneer slachterijen goede praktijken toepassen voor hygiënisch werken. Hierdoor kunnen zij besmetting van vlees voorkomen of verwijderen.

Over het algemeen blijken de risico's op schadelijke (chemische) stoffen in de roodvleesketen klein, met uitzondering van specifieke gevaren en be- en verwerkingsstappen van vlees. De risico's op vreemde voorwerpen (bijvoorbeeld metaal en glas) in roodvlees zijn verwaarloosbaar vanwege een effectieve beheersing door de keten heen.

Wat vraagt dit van ons toezicht?

Er blijkt onvoldoende zicht op de veiligheid van vlees met betrekking tot ziektekiemen bij import van roodvlees in de Europese Unie. De schaal waarop deze importen plaatsvinden, vraagt om een gezamenlijke toezichtaanpak in de Europese Unie. Hierdoor krijgt ook de NVWA een meer representatief beeld van de voedselveiligheid van deze handelsstroom.

Bij de beoordeling van de schadelijke stoffen is een juiste en volledige verzameling van (monitorings)data van belang. Voldoende aandacht voor monitoring blijft belangrijk, omdat het aantal stoffen waarvoor monitoring nodig is

¹ Wijziging van de Wet dieren in verband met actualisering van de diergezondheidsregels en enkele technische aanpassingen

toeneemt en de analysemethoden nauwkeuriger worden, waardoor vaker onregelmatigheden aan het licht komen.

Gebruik van antibiotica in de veehouderij zorgt voor het risico van antibioticaresistentie, wat een risico blijft voor volksgezondheid en voor diergezondheid. Dit heeft de belangstelling van ons toezicht.

Diergezondheid

De risicobeoordeling onderstreept het hoge niveau van diergezondheid en daarmee het belang van het huidige, efficiënte systeem van preventie en bestrijding van meldingsplichtige en besmettelijke dierziekten. Transport van levende dieren en klimaatverandering blijven een risico vormen op de insleep van dierziekten.

De diergezondheid voor wat betreft de bedrijfsgebonden dierziekten en -aandoeningen is onderdeel van het beleid en de wet- en regelgeving voor het welzijn van dieren. Door het nemen van maatregelen die de diergezondheid verbeteren, zullen zich minder welzijnsaantastingen voordoen. Aanvullend zijn de volgende maatregelen nodig:

- Voor de voedselveiligheid is het belangrijk om antibioticaresistentie te beheersen.
- Voor de diergezond is extra aandacht voor de surveillance op aangifteplichtige ziekten nodig bij (de import van levende) paarden.
- Voor de volksgezondheid is waakzaamheid nodig voor ziektes die van dier op mens kunnen overgaan.
- Voor (langdurig) zieke dieren zijn binnen de huidige wettelijke kaders te weinig mogelijkheden om vanuit toezicht te handhaven. Dit aandachtspunt moet meegenomen worden in de dierwaardige veehouderij.

Dierenwelzijn

Reflectie

Het huidige veehouderijsysteem in Nederland is tot stand gekomen door een jarenlange focus op met name efficiënte productie en schaalvergroting. Dit heeft gezorgd voor een sterke handels- en exportpositie. De grote aantallen dieren en de grote onderlinge afhankelijkheid van alle schakels in de roodvleesketen zorgen voor druk op dier- en volksgezondheid (bijvoorbeeld antibioticaresistentie en besmettelijke dierziekten voor de mens), het welzijn van dieren, natuur en milieu (zoals waterkwaliteit). De wetgeving is verouderd, maar nog steeds van kracht. Het naleven van deze wetgeving levert een onvoldoende en een onbevredigende borging van het welzijn van dieren op. Om tot een dierwaardige veehouderij te komen, moet er gedacht worden vanuit de behoefte van het dier. Hierin is het onvermijdelijk dat er keuzes gemaakt worden die impact hebben op de economie. Onderdeel van deze afweging zijn de te behalen doelen voor milieu, klimaat en biodiversiteit.

De ketenrisicobeoordeling voor roodvlees biedt een belangrijk handvat voor de invulling van een dierwaardige veehouderij. Deze dierwaardige veehouderij is een

breed gedragen wens van de Tweede Kamer en de maatschappij. De NVWA zet zich daarom in voor de concretisering en nadere invulling hiervan, binnen haar rol als toezichthouder. Dierwaardige veehouderij draagt bij aan het welzijn van dieren en zorgt voor een gezondere veestapel, wat weer een gunstige uitwerking heeft omdat daardoor de kans op antibioticaresistentie bij dier en mens beperkt wordt.

Wat vraagt dit van ons toezicht?

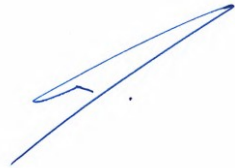
De NVWA kijkt kritisch naar de wijze waarop dierenwelzijn beter geborgd kan worden en wat dat betekent voor de inrichting van ons toezicht. Voor ons toezicht onderschrijven we de zes principes van dierwaardige veehouderij (Raad voor Dierenaangelegenheden, Zienswijze Dierwaardige Veehouderij, 2021) die gebaseerd zijn op de huidige wetenschappelijke kennis en inzichten.

Ons toezicht kan alleen effectief zijn wanneer regelgeving handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig is. We zien het als onze rol om als NVWA actief bij te dragen aan handhaafbare en uitvoerbare normstelling binnen een dierwaardige veehouderij. We willen als NVWA met ons toezicht impact maken door in te grijpen waar dit het meeste effect heeft. Hierbij zetten we in op een aanpak bij de bron, met oog voor de invloed op en het samenspel met alle betrokkenen in de keten.

Indien de systeemverandering naar een dierwaardige veehouderij geen vorm krijgt, zal de capaciteit van het toezicht ontoereikend zijn om door middel van toezicht en handhaving effectief bij te dragen aan een optimale borging van dierenwelzijn. Toezicht vraagt per definitie om prioriteiten stellen en keuzes maken. De NVWA zet capaciteit op dierenwelzijn in waar we het meeste verschil kunnen maken. Risico's voor het welzijn van dieren bevinden zich in de hele keten: op de boerderij, tijdens transport en in het slachthuis. Op de boerderij is de impact op dierenwelzijn groot, omdat dieren hier het grootste deel van hun leven verblijven. Dit vraagt om een kritische blik op de inzet van ons toezicht. Tegelijkertijd moet ons toezicht gericht blijven op de vervolgschakels van transport en slacht, omdat daar risico's zijn op ernstig lijden van dieren aan het einde van hun leven. Vanwege onze focus op de grootste risico's voor dierenwelzijn, heeft de NVWA geen toezichtscapaciteit voor meldingen en incidenten waar de dierenwelzijnsrisico's kleiner zijn, ook al krijgen ze soms grote maatschappelijke aandacht.

Om ons toezicht aan te passen en te verstevigen, zetten we onder meer in op het ontwikkelen en toepassen van innovaties (zoals cameratoezicht), het doelgerichter uitvoeren van toezicht, alsmede het vastleggen en delen van data door en met ketenpartijen. Daarbij, tot slot, denken we graag met u mee over het creëren van de juiste juridische basis voor innovaties als cameratoezicht en voor het samen met ketenpartijen vastleggen en delen van data.

Hoogachtend,

G.J.C.M Bakker
Inspecteur-Generaal NVWA

directie Strategie
afdeling Beleid, planvorming
en instrumentontwikkeling

Datum
18 oktober 2024

Onze referentie